հելուց յետոյ աշխատում էին այլ որս ձեռք բերել, մանաւանդ որ ազգը կամենում էր քարկոծել իւր ազգութեան նախարարները, խրախուսուելով Աստուծոյ եկեղեցւոյ պաշտօնեայններից եւ քահանայներից, որոնք յիշեցնելով ազգութիւն, կրօնի սրբութիւն, պատրաստեցին անպարտելի նահատակներ : Հայ — նախարարները այս ամենը տեսնելով եւ զգալով խրախուսուած հոգեւորական դասից (որոց պարագլուխ Յովսէփ եւ Ղեւոնդն էին) մի քանի յաղթանակներ տարան Մամիկոնեան Վարդանի զօրավարութեան ներքոյ, սակայն ճշմարիտ քաջութիւնը է նպատակին հասնելու համար կամ մեռուցանել եւ կամ մեռնել, ուստի միամայն հաւանութեամբ որոշեցին վճռական պատերազմ տալ, կամ Հայ մեռնել եւ հայրութիւնը անարատ պահել, եւ կամ պարսիկներին չձողուլ նպատակին հասանել : Այս իսկ որոշմամբ թէպէտ եւ մեռան նորա պատերազմի դաշտի մէջ, սակայն այսպիսի մի վերնագիր թողին այն տեղ. «Մենք ի սէր ազգութեան եւ մեր կրօնի եւ աշակերտութեան եւ նախնական հայրենեաց համար քաջութեամբ մեռանք, որով կամ ինչ ազգութեան եւ Ս. Կրօնի հարազատ որդի լինել, քննեցեալ մեր օրինակին» :

Այս վերնագիրը շատ անգամ հեղեղներ կամեցան ջնջել, սակայն քանի վերկացան՝ նոյնչափ հետքեր թողուլով Հայաստանի այլ եւ այլ սահմաններում, ոչնչացան :

Այսպիսի վերնագրի մի տեսարան է Հայաստան իւր քարուքանդ եւ աւերակ դիրքով. որք հետեւանք են նախնեաց ազնիւ զգացմանց. որոնք անձն ի մահ եւ մահ յանձն աշխատել են հայրենիքի հարազատ որդի լինել :

Եւ Վարդանանց տօնի օրը այն օրն է՝ որը սուրբ Հարանց զեղեցիկ նպատակին համեմատ եկեղեցին տօնելով Վարդանայ անկման յիշատակը, բաց է անում մեր առաջ երկու դուռն, արիւնոտ ճանապարհով ազնիւ մահ յանձն առնուլ եւ աշխարհի մէջ առարկի անուամբ պարծիլ, եւ ընդարձակ պողոտայ դէպ ի պարսկական հնարագիտութեան կորուստ :

Բայց եթէ կամենում ենք բարի մարդ լինել, պիտի ծառայենք մի նպատակի, այն է ազգութիւն պահելու համար ամենայն միջոց գործ դնել, եւ առ է մարդկութեան բուն սահմանը, եւ ազնիւ վախճանը :

ԵՆՈՎՔ ՍԱՐԿԱՒԱԿ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ.

ՀԵՐԻՔ Է .

Հերիք է Հերիք խաւարում մնանք,
Փախչենք խաւարից՝ դէպի լոյս զնանք.
Հերիք է այսպէս, սրտով լանք ողբանք,
Հայաստան Մօր ծոց մենք մանել ջանանք :

Ահա ճանապարհ, ազնիւ ճանապարհ,
Որ պատրաստել է Աստուած բարերար,
Որի մէջ չկայ փշիւր դիմաճար,
Ուրեմն շուտաբայլ լինինք հաւասար :

Թողնենք ծուլութիւն, դէպի սէր դիմենք,
Մեր անձ վիհ ուսման նոր զոհ պատրաստենք,
Կրօնին և լեզուին միաբան ուխտենք,
Անարատ մնալ, օրէցօր պատուենք :

ՕՐԻՈՐԴ ԵՂԻՍԱՐԵԹ ՏԷՐ ՊՅՂՈՍԵԱՆՅ

է ՆՈՐԻ ԿՆՆԱՆ

յԵՐԷԱՆ .

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

ԿՏԱԿ Պ. ԲԷՐՈՒՉԵԱՆՅԻ

Վուլթայիսեցի հանգուցեալ Պօղոս Բէրուզեանց՝ տեղւոյն Հայոց Ս. Գէորգ Ակեղեցւոյ սրահում հիմնեալ հոգեօր Գպրոցի յանուն՝ ի կենդանութեանն կտակած է երկայարկ քարուկիր մի կըրպակ, որպէս զի նորա արդեամբք Հ. զըպրոցին նիւթական միջոցին նպաստ և օգուտ լինի, և ըստ արժանւոյն ուշադրութիւն մատակարարուի ուսումնական վիճակին, և Հայկազուն մանկուկնք յաջողին քաջ ուսանել մեր լեզուն և կրօնը